

**STATUSRAPPORT TO ÅR
ETTER NAIROBI SUMMIT:
NORGES FORPLIKTELSER TIL SRHR**

SEXØPOLITIKK

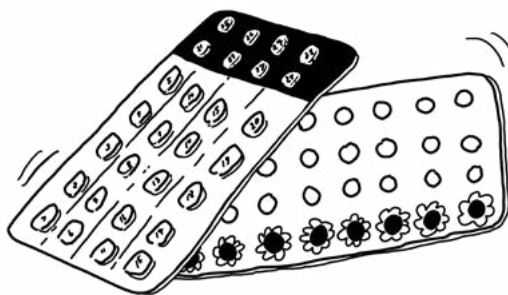
Den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling (ICPD) ble avholdt i Kairo i 1994. Konferansen samlet 179 land som gikk sammen om å vedta ICPD-handlingsplanen. Handlingsplanen representerer et veiskille i hvordan man ser på befolkningsspørsmål, og er en milepæl i arbeidet for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Handlingsplanen anerkjenner seksuell og reproduktiv helse og likestilling som menneskerettigheter og som viktige pilarer for bærekraftig utvikling.

I november 2019 ble 25-årsjubileet for ICPD avholdt i Nairobi. Nairobi Summit (ICPD+25) samlet stater, FN-organisasjoner, privat sektor, sivilsamfunn og ungdomsnettverk for å bli enige om nye initiativer i arbeidet med implementeringen av handlingsplanen fra Kairo. Deltakende aktører inngikk over 1200 økonomiske og politiske forpliktelser til SRHR, og Norge var blant disse.

Norge ga følgende forpliktelser til SRHR under Nairobi Summit¹:

1. 9,6 milliarder kroner for perioden 2020 - 2025 til SRHR.
2. 760 millioner kroner for perioden 2020 - 2023 for å eliminere skadelige skikker.
3. 1 milliarder kroner for perioden 2019 - 2021 til beskyttelse mot seksuell og kjønnsbasert vold (GBV/SGBV) og tilbud om seksuelle og reproduktive helsetjenester i humanitære kriser.
4. Øke andelen bilateral bistand som har kvinners rettigheter og likestilling som hoved- eller delmål fra 33% til 50%.

Med dette som bakteppe ser vi nærmere på hvordan Norge regner ut bevilgninger til SRHR, hvilket nivå bevilgningene har ligget på de siste årene, hvordan midlene fordeles og til slutt hvordan vi ligger an med å nå Nairobi-forpliktelsene.

1 Regjeringen (2019) Norges forpliktelser til "the Nairobi Summit" https://www.regjeringen.no/no/tema/utenriksaker/utviklingssamarbeid/norge_forpliktelser/id2677331/

NORSK BISTAND TIL SRHR

Tabellen under viser Norges modell for utregning av SRHR-finansiering, samt hvor mye Norge har bevilget til SRHR i perioden 2016 til 2020.

(oppgitt i 1000 NOK)

	2016	2017	2018	2019	2020
Alle bevilgninger på DAC130 – Population policies/programmes and reproductive health	177 656	312 657	433 105	417 510	406 771
100% av kjernestøtte til UNAIDS	140 000	130 000	130 000	140 000	60 000
100% av kjernestøtte til FNs befolkningsfond (UNFPA)	401 000	423 000	500 000	530 000	530 000
50% av kjernestøtte til Global Fund to Fight Aids, Tuberculosis and Malaria (GFATM)	300 000	300 000	350 000	350 000	290 143*
28% av støtte til Global Financing Facility (GFF)**	168 000	169 232	168 000	168 000	222 000***
Totalt SRHR	1 186 656	1 334 889	1 581 105	1 605 510	1 508 914

* I 2020 inkluderer støtten til GFATM også 17% av en tilleggsbevilgning til Covid-19-respons gjennom ACT-A.

** Fra og med 2021 regner Norge 26% av bevilgninger til GFF som SRHR.

*** I 2020 inkluderer støtten til GFF også 18% av en tilleggsbevilgning til Covid-19-respons gjennom ACT-A.

Som tabellen viser ble det bevilget mindre penger til SRHR i 2020 enn i de to foregående årene. Nairobi-forpliktelsene ble inngått med virkning fra og med 2020 og en kunne derfor ha forventet at den totale bevilgningen til SRHR skulle ha økt fra 2019, heller enn å reduseres med i underkant av 100 millioner kroner.

Nedgangen i finansieringen til SRHR i 2020 skjedde også til tross for at verden ble rammet av COVID-19. Pandemien har hatt store negative konsekvenser for tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester og har resultert i en økning i tenåringsgraviditeter, barneekteskap og skadelige skikker. Selv om det totale helsebistandsbudsjettet økte i 2020, har ikke bevilgningene til SRHR gjort det samme.

MULTILATERAL VS. SIVILT SAMFUNN - HVEM MOTTAR MEST?

Tabellen viser hvor stor andel av bevilgningene til SRHR som kanaliseres gjennom multilaterale organisasjoner og sivilt samfunn. Bevilgningene til multilaterale organisasjoner inkluderer både kjernestøtte og prosjektstøtte øremerket SRHR.

(oppgitt i 1000 NOK)

	2016	2017	2018	2019	2020
Bevilgninger til multilaterale organisasjoner	1 049 402	1 115 284	1 354 936	1 390 311	1 268 827
Bevilgninger til sivilt samfunn	108 313	209 928	224 533	215 502	240 042
Bevilgninger til offentlig sektor og annet	28 940	9 677	1 635	-302	0
Totalt:	1 186 656	1 334 889	1 581 105	1 605 510	1 508 914

Bevilgningene til SRHR kanaliseres i all hovedsak gjennom multilaterale organisasjoner. I 2020 ble i overkant av 84% av bevilgningene tildelt multilaterale organisasjoner og i underkant av 16% til sivilt samfunn.

Sivilt samfunn inkluderer internasjonale organisasjoner, lokale organisasjoner i mottakerland og norske organisasjoner. Blant disse finner vi for eksempel Norges største og viktigste samarbeidsorganisasjoner for trygge aborttjenester, slik som MSI, IPPF og IPAS.

Sivilt samfunn er en særdeles viktig aktør i arbeidet om å sikre SRHR til alle, og spiller en helt essensiell rolle i sikre tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester under pandemien.

HVORDAN LIGGER VI AN MED Å NÅ NAIROBI-FORPLIKTELSENE FRA 2019?

1. Forpliktelse: 9,6 milliarder kroner til SRHR i perioden 2020 - 2025

Forpliktelsen til SRHR ble inngått med virkning fra 2020, derfor har vi i dag kun bistandsresultater fra ett av de seks årene forpliktelsene gjelder. Med 9,6 milliarder fordelt over seks år, må Norge i gjennomsnitt bevilge 1,6 milliarder kroner til SRHR årlig.

I 2020 bevilget Norge 1,5 milliarder kroner til SRHR, noe som betyr at **Norge ligger bak det som gjennomsnittlig må bevilges årlig**. Det er for tidlig å si noe om bevilgningene til SRHR i 2021, men så langt vet vi at det i statsbudsjettet for 2021 ble kuttet 85 millioner kroner i kjernestøtte til UNFPA, fra 538,6 millioner i forslag til statsbudsjett. Dermed kan det se ut til at Norge fremdeles vil ligge bak forpliktelsene ved utgangen av 2021.

I forslag til statsbudsjett 2022 er det foreslått en økning til SRHR og UNFPA, men Norge må trappe opp innsatsen ytterligere for å levere på forpliktelsene på 9,6 milliarder innen 2025.

2. Forpliktelse: 760 millioner kroner til eliminering av skadelige skikker i perioden 2020 - 2023

Norge har forpliktet seg til å bevilge 760 millioner kroner til eliminering av skadelige skikker for perioden 2020 til 2023. Fordelt på fire år kan vi forvente en årlig bevilgning til skadelige skikker på 190 millioner kroner.

I 2020 bevilget Norge 284 millioner kroner til bekjempelse av skadelige skikker, og ligger dermed godt an for å nå forpliktelsen innen 2023. Bevilgningene til skadelige skikker har økt siden 2018 og 2019, på henholdsvis 117 millioner i 2018 og 193 millioner i 2019. I tillegg stod Strategi mot skadelige skikker (2020-2023) klar i 2020, med mål om å styrke Norges innsats for å avskaffe skadelige skikker.

3. Forpliktelse: 1 milliard kroner for perioden 2019 - 2021 til beskyttelse mot seksuell og kjønnsbasert vold (SGBV) og tilbud om seksuell og reproduktive helsetjenester i humanitære kriser.

Norge har forpliktet seg til å bevilge 1 milliard kroner til beskyttelse mot seksuell og kjønnsbasert vold (GBV/SGBV) og tilbud om seksuelle og reproduktive helsetjenester i humanitære kriser for perioden 2019 til 2021. Fordelt på tre år kan vi etter avtalen forvente en årlig bevilgning til beskyttelse mot GBV/SGBV på 334 millioner kroner.

Norge har per dags dato ikke etablert en omforent metode for å måle støtte til GBV/SGBV. Vi har derfor valgt å regne sammen bevilgningene til GBV/SGBV-prosjektene under sektorkode 720 "Emergency response" (de aller fleste under budsjettkapittel 150 Humanitær bistand) for å komme frem til hvordan vi ligger an med å nå forpliktelsen på 1 milliard. Ved å bruke denne metoden finner vi at Norge i 2019 bevilget 278,8 millioner kroner, og i 2020 bevilget 357,7 millioner kroner til GBV/SGBV i humanitære kriser.

I følge vår utregning må det i 2021 bevilges minimum 363,5 millioner kroner til GBV/SGBV i humanitære kriser for å oppnå forpliktelsen. Hvorvidt Norge har oppfylt forpliktelsen vil bli klart når Norad legger frem bistandsresultatene våren 2022.

4. Forpliktelse: Øke andelen bilateral bistand med kvinners rettigheter og likestilling som hoved- eller delmål fra 33% til 50%.

Norsk bistand med likestilling som hoved- eller delmål har økt betraktelig over de siste 5 årene, fra 24,9% i 2016 til 42% i 2020. Likevel er det bevilgningene til norsk bistand med likestilling som delmål som utgjør den store økningen, og ikke bistand med likestilling som hovedmål. Bistand med likestilling som hovedmål har kun økt med 627 millioner kroner siden 2016, mot en økning på 4 milliarder kroner til bistand med likestilling som delmål i samme periode.

(oppgitt i 1000 NOK)

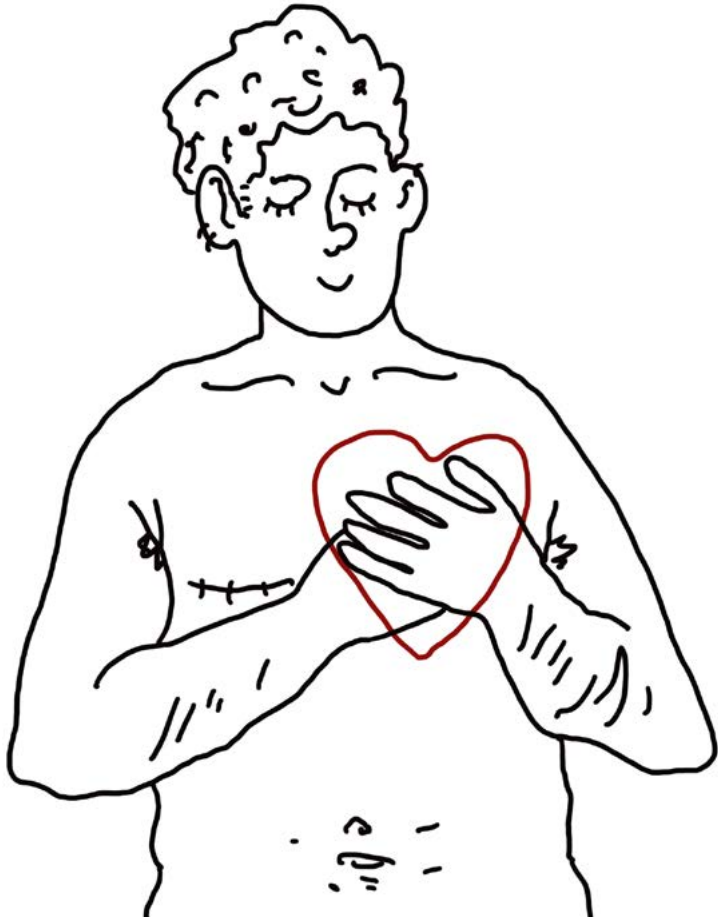
	2016	2017	2018	2019	2020
Norsk bistand med likestilling som hovedmål	934 000	1 082 000	1 215 000	1 509 000	1 561 645
Norsk bistand med likestilling som delmål	5 793 000	5 495 000	6 952 000	7 909 000	9 858 236
Total likestillingsrelatert bistand	6 728 000	6 577 000	8 168 000	9 418 000	11 419 882
Andel øremerket med likestillingsmarkør	24,9%	27,6%	33,7%	35%	42%

UTFORDRINGER FOR SRHR I DAG

SRHR kan være kontroversielt i internasjonal politikk og møter stadig større motstand.

Polen og Ungarn er eksempler på land hvor skeives rettigheter og tilgang til trygge og lovlige aborttjenester innskrenkes. **Bistandsbevilgninger til SRHR er under press globalt.** Etter at Trump-administrasjonen strupet bistand til SRHR i 2017, med gjeninnføringen av Global gagrule, har millioner av menneskers tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester blitt sterkt innskrenket. Selv om Biden reverserte disse kuttene merkes fortsatt konsekvensene. Tidlig 2021 varslet Storbritannia større kutt i sitt bistandsbudsjett, inkludert bistand til SRHR. Det er forventet at disse kuttene vil ha større konsekvenser enn Trumps Global gagrule. Disse økonomiske kuttene, og den økte motstanden mot SRHR, skjer samtidig som **Covid-19-pandemien har ført til svært negative konsekvenser for tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester.** Dette har resultert i en økning i tenåringsgraviditeter, jenter som dropper ut av skolen, barneekteskap og skadelige skikker.

SEX OG POLITIKKS ANBEFALINGER FOR NORSK SRHR-FINANSIERING I ÅRENE SOM KOMMER

Norge må øke bevilgningene til SRHR for å oppnå Nairobi-forpliktelsene. Følgende bevilgninger bør prioriteres:

- Kjernestøtte til UNFPA. UNFPA er den viktigste FN-organisasjonen som jobber med å styrke SRHR. Etter Stortingets kutt til UNFPA i statsbudsjettet 2021 må denne budsjettposten minimum holdes på 2020-nivå, og helst økes.
- UNFPA Supplies. UNFPA Supplies er det viktigste distributøren av prevensjonsmidler til helseinstitusjoner og organisasjoner i lavinntektsland. Bevilgningene bør være på minimum 100 millioner årlig.
- Sivilsamfunn. Sivilsamfunn er svært viktig aktør for levering av seksuelle og reproduktive helsetjenester, samt beskyttelsen av seksuelle rettigheter. For lite av bevilgningene til SRHR kanaliseres i dag via sivilt samfunn, og bør økes.
- Trygg og lovlig abort, seksualitetsundervisning og kjønn- og seksualitetsmangfold. Disse områdene innen SRHR møter stor motstand internasjonalt, og bør derfor prioriteres i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

FAKTABOKS SRHR

Hva er SRHR?

Seksuell og reproduktiv helse innebærer god livskvalitet knyttet til alle deler av ens seksualitet og reproduksjon, samt tilgang til trygge helsetjenester blant annet ved graviditet og fødsler, tilgang til prevensjonsmidler og trygge aborter, og behandling av seksuelt overførbare sykdommer og infertilitet. **Seksuelle og reproduktive rettigheter** handler om å få oppnådd retten til disse helsetjenestene, kroppslig selvbestemmelse, fravær av diskriminering og vold, og retten til å ta egne valg knyttet til ekteskap og reproduksjon. Seksuelle rettigheter gjelder for alle, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.²

2 Guttmacher Lancet sin definisjon (2018)